

СКОРОТЕЧА.

(*Courier.*)

Число 42.

Неделя 30 Мая 1843.

Год. II.

БИТКА КОДЪ ВАРНЕ

СМРТЬ ВЛАДИСЛАВА I. год. 1444.

одъ С. Б.

(продужено.)

Янко е видіо, да се нѣгови Власи врло жестоко и юначки боре, но као свакогъ врстногъ юнака морило га е любопитство, и желіо е разазнати, како друго крило, подъ предводителствомъ Кардинала Цезарина, напредуе, и заиста не съ маньимъ напрезанѣмъ и слободомъ били су Османе славни Поляци, кои су већу часть Унгарске войске сачинявали. Янко обрадуе се овомъ добромъ напредку, и брже болѣ, докъ се не бы несрећнымъ каквымъ случаемъ победа сумнителномъ учинила, одяха свомъ краљу Владиславу, и яви, да ће скоро и другу победу войска наша надъ Турцима одржати. Краль Владиславъ, у коме е млађана и ватрена крвь текла, рече онако у радости Янку: „да одъ садъ онъ жели войску предводити, и мишицомъ своіомъ показати, шта е еданъ краль за любовь свои поданика учинити кадаръ.“ Добрый и врлый Янко, искреный и верный сынъ домовине свое, заклинѣ лакомысленогъ краля божимъ именовъ, да се не усуѣуе ово безопасно место оставити и себе у погибель бацити, докле

годъ онъ нѣму край борбе не изяви и савршену победу надъ Муратомъ не одржи. Међутымъ десно крило у одсуствію Янковомъ полакоми се, и безъ да су се више съ Турцима тукли, оплѣне камиле непріятелѣве и повуку се са отетымъ благомъ натрагъ. Велико-варадскій Епископъ, храбрости Егарскогъ Завидеѣи, да бы и онъ до какве славе дошао, напусти овогъ, и почне се съ неколико свои едномысленика не тражеѣи и непотребуюѣи туѣ помоѣи съ Турци борити, и упути се башъ тамо, гди е турска войска најсилнѣя была. Текъ што е своіой жели задоста учинити намеравао, на еданпуть се тако яко Турци противу нѣга ополче, да е у бегству одъ непріятельске стране убіенъ быо.

После овогъ жалостногъ позорія почну съ найвеѣомъ слободомъ и хитросѣу Турци борити се, наерну на Поляке, коѣ е велико-варадскій Епископъ напустио быо, и за кратко време буду више нѣи жертва грозне смрти, између кои налазио се: Јованъ одъ Трнове, Леско Бобриѣъ, Мартинъ и Станиславъ одъ Рознове, сынови знатногъ вояка Зависѣя одъ Рознове, кои е кодъ Галамбоца 1429 год. погинуо. Владиславъ Панѣа после смрти свои другова ожалосѣенъ стропошта се на нѣи, желеѣи ѣи јоштъ едан-

путь загрлити, но и онъ у тай ма буде
жертва крвожедне освете турске.

(коначъ слѣдує)

СУДБА ГЕОРГИЯ БРАНКОВИЋА ДЕСПОТА, И
НАРОДА СРБСКОГЪ СЪ НЬИМЪ У АУСТРИЮ
ПРЕПРАВНЕГЪ.

одъ Д. Арнота.

(продуженіе)

И съ овомъ молбомъ ништа не успѣвши почеше и друга средства Деспотовогъ избавленія употреблявати. Царскимъ совѣтницима, а прво Архієпископу Унгарскомъ Леополду Колонићу, као совѣтнику и Царскомъ Канцелару почну писати, съ надеждомъ, да ће као духовно лице Цара умилостивити моћи.

Но ни одъ овогъ одговора не добию. Посланицы се кућама своимъ разиђу а кодъ Деспота оставе Патріаршескогъ Еписарха, Еромонаха Митрофана Поповића, кои на пофторителну молбу слѣдуюћій на латинскомъ ъзыку одговоръ одъ кардинала добиѣ: — „Я Вашегъ Государа Бранковића, ни самъ затворио нити га придржавамъ: но съ ѣдне стране избавленіе нѣгово на време одбѣя Архієпископъ вашъ, когъ вы называете Патріархомъ, съ коимъ Господинъ Бранковићъ споразумѣніе има. Тако што жели имати Патріархъ вашъ, коѣ ѣ како противъ мов Архієпископсте власти, тако и цѣломъ Римокатолическомъ закону на штету се клони; то естъ десетину да као Патріаршеску собственность, за себе и своѣ наслѣднике обезбѣдити; коѣ я ни на кои начинъ трпити немогу. У Кралѣвству Унгарскомъ я самъ Архієпископъ; текъ мени ѣдномъ десетина принадлежи. И у закону нисте съ нама согласни, вѣччане распуштавате, и многа нашемъ закону противна чините. Ако бы се и Государъ вашъ Бранко-

вићъ освободио, узвысили бы сте рогове, и гора бы іоштъ починили, коѣ мы у Кралѣвини нашей допустити неможемо.“

На трећу Деспотову молбу кардиналъ ѣ ово одговоріо: „Я ћу съ Г: Маршаломъ одъ Штаренбергъ говорити; да бы се Бранковићу дозволило поврту проходати се, до времена далѣгъ о нѣму промотренія. Знамъ да ѣ изъ подозрѣнія затворенъ, иначе бы се съ нѣимъ другчіе поступало. Но међу тимъ да се претрпи, докъ се небы ратови окончали, и онда ће у свомъ предѣлу, заѣдно съ Народомъ самовластность уживати.“

По овомъ одговору кардиналовомъ у горкомъ очаянію пробавіо ѣ Деспотъ іоштъ три године. 1696 Московскій посланикъ Косма Никитићъ у Бечъ приспе, гди међу прочима разуме и о Деспоту Србскомъ. У то време и Патріархъ Черноєвићъ у царствующій градъ дође, састане се съ реченнымъ посланикомъ, каже му сва обширно о Деспоту, тако и о насилію римокатолически великаша, къ Униі; о расселенію Народа Србскогъ у предѣле Нѣмецке и прч. На то посланикъ у конференцій 5 Юнія 1696. две точки (пункта) на латинскомъ ъзыку представи:

(продуженіе слѣдує.)

О Д Г О В О Р

НА ПИТАЊА Г. НИНКОВИЋА.

(коначъ)

а) Русосърпском ортографијом немогу се ове речи написати: Иосиф, јован, јоца, јорган, јоргован, јоовина, јоово, дърво, јошик, јомужа, јоште, јордан, јој, њој, мојој, својој, и јоште могле друге, у којима се чује

глас писмена „ј“; зашто русосърпска ортографија нема тога слова, већ кубури са „і“: іован, іаков, које се често чита „и-ован, и-аков“ као што се тако и у цркви чита „от-и-о-ана (свјатаго Еванђелија), и во-и-ордање“. Кои дакле пише „і“ место „ј“ тај тек забуњује људе у читању, а тим квари и нарушава праве гласове у речма.

б) Неможе се русосърпском ортографијом без „ј“ писати, као што се изговара ни ово: ако ј' можно, да ј' украсиш; да ј' у мене, што ј' у цара блага; да ј' у тебе што ј' у њега (то јест: да јест у тебе - да је у тебе = да ј' у тебе, да ј' украсиш = да ју украсиш)!

в) Русосърпском ортографијом написано: ендек, ексер, еда, мора се погађати или треба читати „е или је = е-да, или једа?“ Тако незна се „еродијево жилище“ или треба читати „еродијево жилиште? или јеродијево жилиште?“ Због овако незгодне ортографије често се чита у цркви „умастити лице јелејем, и гори високија еленем“ (баш као што не треба)! Сватко неможе бити тако учен и вешт, да зна, или је „еленем“ (као што је написато), или „јеленем“ (као што није написато)?

г) Русосърпском ортографијом слеђујуће речи немогу се написати, као што се изговарају, а написане могу се двојачо читати н. п. поіо, гоіо, лаіо, броіо, таіо, своіо. незна се управо или треба читати: поіо или појо? лаіо или лајо? таіо или тајо? Камо срећа, да је у свакога народа тако, као што је у нове ортографије сърпске, Вукове, алфавит пун за сваки гласак у речма потребним писменима!

д) Немогу се, као што се изговарају, русосърпском ортографијом писати ни оне речи, у којима су слогови „ња и ља; јербо н. п. муња није муња, него

муња, а воља је опет волја; поклем је „я=ја“. Аколи пак „ня“ гласи „ња“, а „ля=ља“; то како би се по русосърпској ортографији писало „нја, лја, нју, лју, нје, лје“, ако би гди требало; као што заиста треба. Види Вуков Рјечник С. Х. гди о том овако стои: „У Ерцеговачком нарјечију говори се једнако лијепо, млијеко, гнијездо, а у пјесмама се, кад затреба, изостави „и“. па се пјева и казује мл'јеко, л'јепо, гн'јездо. Ко (и како) може овакове ријечи записати по славенској ортографији? Може бити да би у Тирилово вријеме било добро записано са ђ, н. п. гнѣздо, лѣпо, млѣко, али се данас то чати гњездо, љепо, мљеко; а Сърблин не ће љепо, гњездо, мљеко, него оће лјепо, гнјездо, млјеко.“ —

Из свега овога ко невиди, да се русосърпском ортографијом писати неможе све тако, као што се изговара, и ко се о томе неможе, да убавести, да је нова народна сърпска ортографија боља, лакша и правилнија, дакле и потребнија и многоважнија од старе църквене, и од нове русосърпске, којом се сад обично кварежно печата, тај или очију нема ни га љубав к старим стварма у суевеверству заслепљава, те сирома видити и разумети неможе!!!

А. Драгосављевић.

ДОПИСЪ.

Изъ Карловаца 14. Мая (у Петакъ) у вече умрла е у Новомъ Саду Светла Сербіе Княгиня Любича. 16. Мая држано Гој е Опело у Саборной Цркви, гди е и Г. Еп. Храниславъ, осмъ другогъ многочисленогъ свештенства, првсудствовао. Овде е изговоріо Г. Як. Живановићъ (кой е мало пре изъ Беча овамо дошо) едно подугачко одъ о-событе важности слово. Ништа се не штедило, да се само погребъ најстаріе Сербкиѣ већма украси:

сандукъ Гој е био споља са зеленомъ кадифомъ и златномъ чипкомъ обложенъ, на све су се стране грдне свеће делиле, и у све су Цркве звона груквала; а народа е была толика мложина, да, што'но веле, не бы яе на землю пало, кадъ бы се у висъ бацило. Кадъ се опело свршило, остављена е Светла Княгиня преко ноћ у Цркви. У јутру 17. Мая около 6. сатјй почели су носити исту Высоку особу у М. Крушедолъ преко Карловаца. Садъ е съ њима изишо Г. Епископъ чакъ до Ђуприје, гди су иј дочекали послани изъ Карловачке Богословіе пѣвци, и съ велико „Святий Боже“ преко Ђуприје и Града пратили; а целый е спроводъ праћенъ био одъ петроварадинске банде, солдати и одъ веће Господе Милитарске до на край Града. Одавде су ишли кон на каруцама, кон на колима до границе између Карловаца и Петроварадина. Садъ иј овде дочека сва Гимназія и Богословія Карловачка у два реда разделѣна, съ млогимъ Свештенствомъ; сва се Светла Фамилія са своимъ вѣрнымъ приврженицима и другимъ светомъ сиђе съ кола. Одма за сандукомъ ходіо е Светлый Князь Михаилъ, а за њимъ проча Княжеска Фамилія; и тако се полагао ишло къ Карловцима. Предъ читавимъ овимъ сийнымъ спроводомъ ношенъ е био, за овај случай начинѣный скупоченый барякъ; а сандукъ е Княгининъ воженъ био одъ 6. коня црномъ чоіомъ обмотани. Звона су у Карловцима у свима Црквама, како су се прва кола јоштъ изъ далека смотрила, сва груквати почела. Овако после подугогъ ходеня дошло се већ и у саме Карловце. Овде е опетъ мложина народа предъ спроводъ изишла, да дочека свое Светле печалне госте. Кадъ су дошли на средъ пјазе, стане читавъ спроводъ, а и звона престану, пакъ су ту онда неке молитве читане. Међутимъ се морао човекъ дивити мложини народа, коій е са своју страна нагнуо био, и жельнымъ окомъ Кнѣза тражећи, заштитивао „кое е Князь Михаилъ, кое е К. М.? Кадъ се молитве сврше, пође опетъ сва пратня као и пре праћена грукванъ звона' далѣ. Сокакъ, конмъ е спроводъ исто, био е закрченъ

одъ силногъ народа и кола'. Кадъ су овако на край Карловаца дошли, стане опетъ сва ова мложина народа, и ту су се опетъ неке молитве читале, а за овимъ попнесе Светла Фамилія съ другомъ Свитомъ свакиј на своя кола, и тако праћени одъ неколико обучены Свештеника и одъ прочегъ народа поју ко М. Крушедолу. Неможе се човекъ доста начудити, како е Светла Фамилія съ младымъ Княземъ Михаиломъ за сандукомъ свое Высоке Рођакниѣ у највећемъ прау и по највећој врућини, окружена великомъ мложиномъ Народа готово 2. сата пешке ходити могла, безъ да е међутимъ и најманъ знакъ утруђеня показала! Кадъ су стигли у М. Круш. читано е опетъ опело предъ женскомъ препратомъ, кое е Карловачкій Парохъ Г. Николићъ Краснорѣчія пуномъ придикомъ украсіо. После свега овога саране Светлу Србів Княгиню у Цркви на среди женске препрате. — Овде се опетъ толикиј Народъ скупио био, да бы човекъ помыслити морао, да е савъ Сремъ понтіо да последню дужность свое оностране браће Княгини одда. — Читавогъ овогъ спровода великолѣпие (одъ Н. Сада па до Крушедола) носило е на себи знакъ велике оостраны Србаля спрема Светле Обреновића Фамиліе любви и високопочитанія.

I.

РОДОЛЮБИВИ ПРИЛОЖНИЦИ НА ФОНДЪ ШКОЛСКІЙ ПОДЪ СЛ. ШКОЛСКОМЪ ДЕПУТАЦИОМЪ НАОДЕТІЙ СЕ.

Благор. Г. Павелъ Папъ, местный Директоръ у Беку, 25 фор.; Г. Атанасіе Молеръ, ондашній учитель 2 фор. 30 кр.; Г. Стефанъ Лунгуловнѣтъ 12 фор. 30 кр. вв. свега 40 фор. вв., конма се свима, а особито Г. Директору, на више пута указаной ревности и любви према умноженію фонда наши нар. школа, одъ стране врховногъ школскогъ управительства найусрдніе благодари.

Издаватель Димитрій Іовановићъ. (Bastei Gasse Nr. 349)

У ПЕШТИ словима Баймеловымъ.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS